



...מכאן
...מלחמת
...מתוך
...הקשת להקל
...הופע'
...נישא את הסבל

מחללי 1953, בת כפר
בפלמ"ח לשעבר, יצא שם
מיתית:
טיוולס של תלמידי בית-הספר
... — טיירת הפלמ"ח. טיילת ותיקה ונוי
... אחראית וקפדנית: לא תיעף לתכנן כל
... ולמרות כל ידיעותיה ונטייתה — לא
... תבוש להתייעץ ולחזור ולהתייעץ. ומשנת
... ברר לה שקטע מסויים בתוכנית-הטיול אינו
... נחיר לה למדי, הרי היא אומרת: "אני מוכי
... רחה לקפץ לשם, ליום-יומיים."
... ובטיול — תשימת-לבה לכל: לטבע ה'
... דומם, לנוף, לשרידי קדומים, לפרקי היס'
... טוריה חדשים מקרבות תשי"ח-תש"ט."

"גזע פטרה"

כפרה, נושא, השיגעון הניפלא" - האם נכגע שמה בסרט?

יוזמי המסע אל הסלע ב-1953, ולא שבה ממנו:
"נפש לירית ורגשנית מעצם ילדותה ועד יומה האחרון. כיבדה והעריכה את הכוח, אותו כוח המשרת אמת ומוסר אנושי. והיה בכך ניגוד, כניגוד שבין דמותה החיצונית הענוגה לבין מעשיה הגבריים לפעמים, זוכר אני שיעורים בספרות, איזו להיטות אחרי ליריקה, איזה צימאון לשירה, ואיזו הבנה לכאב אנושי...
"זכור לי ערב אחד, בהיותנו בגיל 14, כשהיינו שקועים בשיחות על העתיד, וי גילה אתמרה: "אני רוצה לקומם את הנשים המדוכאות בהודו ובסין, להמריץ כנגד חיי השיעבוד..."

שם, היו מטובי הנוער שלנו. משום כך אמרת אני: פטרה כבר אינה סתם גושא, שאפשר לייצר עליו סרטים סאכאריניים ומסולפים, או שאפשר לעקם ולסרט אותה, ככל העולה על רוחו של כל מאן דהוא. פטרה היא פרשה לאומית. יימצאו שיאמר: ומה אם נוטל לו סופר איזה טיפוס היושב בתוכנו, המקובל כאיש צדיק, קורא דרור לדמונו, והופך אתו לאיש עולם-תחתון? האם זה אסור? האם אין לנו חיים בדמוקראטיה בה ישנו דבר הקרוי: חיפוש יצירה?

בלהט נפשה של היוזמת — דינה — וב' קצב של ריקוד-מועדון.
אבל האנשים שהלכו אל פטרה הגו את המסע במשך שנים! הם ידעו כל פרט על המקום, למדו מפות, חקרו, קראו — אפילו חיפשו תיאורים של סלע-אדום בתנ"ך.
כתב חברו של רם פרגא:
"נדמה לי שרם רצה ללכת לפטרה מהרגע שאני מכיר אותו. פטרה היתה חלום חייו. הוא שתה בצמא כל סיפור של מישהו על פטרה. הוא קרא על פטרה, הביא תצלומים של פטרה... הטיול לפטרה היה משאת נפשו וחלמו של רם מזה חמש שנים לפחות.
"הוא עשה עבודת נמלים למצוא פרטים, מפות וידיעות שונות על אזור פטרה, וי לבטוף, כבר לפני המסע, ממצא ביוזם תיק שהכיל כל מה שרצה לדעת. היא למד הכל עליה. הוא יכול היה למצוא בעיניים עצור מות את הנתיב בו ילך. קולו היה נרגש, בשעה שהיה מספר איך ילך בתוככי פטרה, ימשש את חזית ארמון הדרוס, או יעלה במדרגות האמפיאטרון."
אני יודעת. יימצאו כאלה, שבקוראם דברי אלה יהיינו חיוך ידעני ומפוכח ויתמהו: על מה ההתרגשות? כבידם של הבחורים במקומו מינח — וכל אחד רשאי לעשות סרט אודות פטרה ככל העולה על רוחו.

... קו אופייני בגילה שהיתה צמחנית קיי צנית בהכרה, ועם זה נדחפה מכוח ה' הכרה אל הנשק... השקפת-עולמה הצמחוני נית העידה על פנימיותה. העקרון שבצ"ח חנוניתה היה שאין היא רשאית ליהנות על חשבון הזולת, גם בבטל-חיים אסור לפי גוע... הצמחונות היתה לה לטבע ולמוסר-סרטיים, אבל התקופה תבעה הגנה על חיים בנשק, וגילה אינה עשויה להשתמט ולהטיל תפקיד על אחרים.
"פעילות ההגנה נברה. נערכו קורסים שונים לנשק, ובאחד הימים, בשנת 1942, הוצע לגילה על-ידי המפקד המקומי לנסוע לקורס מדריכות בנשק-קל. גילה קיבלה את ההצעה, על אף מצבי-העבודה הקשה בבית. (אביה של גילה היה חולה אז, וכל ניהול המשק הגדול בכפרי-ההושע מוטל היה על כתפיה של הגנרה.)

כאן לאסור (אם אמנם סרט פסיג' חולות ליהטיס ראוי שייקרא יצירה), אולם כש' מדובר בפטרה — אין המדובר באדם אחד. מדובר בציבור. מדובר באמת ואלפי בני משפחת חללים, ידידיהם, חבריהם לנשק וי פיקודיהם — הנושאים את דמותם כפי ש' היתה.
ומה שחשוב יותר: מדובר בציבור כולו — זה שאינו יודע כל כך את ענין פטרה. לגבי דידו של זה — פטרה ואנשיה יצ'י, שיריה, לאחר ראית הסרט, בדמיתם של ה' גיבורים הפילמאיים המפיקקים שיוצאים רכובים על גמלים אל סטרה.
וזה, בעיקר, מה שכואב.

אבל איש מאותם ידענים לא יוכל להכ' חיש — אם אמנם יש לו מושג-מה מפרשת פטרה — כי סלע-אדום, והעשרה שנפלו בו, אינם סתם נושא מן ההתי הישראלי שלנו. זה אינו נושא סתמי, שניתן להת' פרש לכאן או לכאן. פטרה ונופליה הם פרשה חד-משמעית. פטרה אינו סתם אתר יפה, שהמוני טיילים פוקים אותו, ששמו שחוק כפי כל.
אל פטרה הלכו קומץ אנשים — ורבים מהם מצאו שם את מותם. העשרה שנהרגו

... "וכן הופיעה גילה בפני ועדת-הקבלה בי שפיה: לבושת מעיל-עור, שערה הגייגני נזוז כראש נער, צעדיה מהירים, וכולה צעירה, צעירה.
"שאלות: בת כמה את? ידעה גילה ש' מתקבלים לקורס מגיל 18 ימעלה, והשיבך — בת 18.
"שאלה שנית: מתי היה יום הולדתך ה'18?
"לא עמד בה לבה לשקר, והשיבה: בעוד שנה.
"הכל צחקו צחוק גדול. אך הבוחנים התי רשמו מעמידתה ומיושרה — וקיבלוה ל' קורס."
"וחברתה, רחל סבוראי, בת משק עיני' חרוכה, אף היא מפיאית בפלמ"ח וסירת מצוינות, כתבה עליה:
"פעם מצאה גילה בחצרה של רמת-הרחל עגלה מנזע ערבי. היא הראתה אותה לי חבריא, וסייעה בתפיסתה. הואיל והיתה זו עגלה שתענה מעדרה, שחטו אותה ועשו קומזיץ. גילה הסתגרה בחדרה כל אותו ערב. זמן רב עוד הזכירה ערב זה בשאטי נפשי.

כי אלה שהכירו את העשרה — אינם שווים לקבל תמונה מסולפת מן העניו. אולם כל אותם רבי-רבים, שאינם מכי רים פרשה מופלאה זו, מה יהיו האסוצי' אציות המיידיות שלהם, בשמעם את השם פטרה? כמובן: אותן שמספק להם הסרט.

"זה הון תועפות"

אני יודעת. יימצאו כאלה, שבקוראם דברי אלה יהיינו חיוך ידעני ומפוכח ויתמהו: על מה ההתרגשות? כבידם של הבחורים במקומו מינח — וכל אחד רשאי לעשות סרט אודות פטרה ככל העולה על רוחו.
אבל איש מאותם ידענים לא יוכל להכ' חיש — אם אמנם יש לו מושג-מה מפרשת פטרה — כי סלע-אדום, והעשרה שנפלו בו, אינם סתם נושא מן ההתי הישראלי שלנו. זה אינו נושא סתמי, שניתן להת' פרש לכאן או לכאן. פטרה ונופליה הם פרשה חד-משמעית. פטרה אינו סתם אתר יפה, שהמוני טיילים פוקים אותו, ששמו שחוק כפי כל.
אל פטרה הלכו קומץ אנשים — ורבים מהם מצאו שם את מותם. העשרה שנהרגו

... "אחת החולשות, שייחדו את גילה, היתה יחסה לנשק. את בגדה החדש תכבס בטרם תלבשנו. על ספסל במקלחת — תניח את בגדיה רק על גבי מטלית שפרשה... בי רגישות מיוחדת נהגה גילה בהיותה בעיר. לא שתה גזוז, לא נשענה אל קיר או מעקה... נקינותה של גילה, דומה שהיה נובע מן הסוהר המוסרי שלה...
וגילה זו, היתה מן המפקדות המצטיינות (המשך בעמוד 14)

יש להבין זאת: אילו עסק חולות לוחטים בכל חברות-צעירים שהיא, שתיכונה מסע הרפתקני אל כל מקום אחר — שפיר, אולם חולות לוחטים בחר לו למטרת' המסע דחקה את המקום המסויים הזה, ה' ניתן לפירוש אחד בלבד, ושאין למצוא בין חלליו אף אחד שידמה, במעט אפילו, ל' גיבורי הסרט.
אין, למשל, אפשר היה להראות את מארי' גנת המסע אל פטרה — כפי שהיא מופיעה בסרט — בדמותה של נערה מטומטמת, מטומטמת מדי אף מכדי להיות מישחתת ממש? נערה שבבואה לדרבן את בעלה-באר לצאת אל המסע — היא סוענת: "אתה יודע מה זה מגילות גנוזות? זה הון תועפות! זה מיליונים!"
אולי כדאי לשוב ולהעיקף מבט בכמה מן התיאורים של גילה בן-עיקבא, שהיתה בין

ע וול אני עושה, בנטלי שורות ספר רות מתוך גודש התיאורים שנשמרו על כל אחד מאנשי "גזע פטרה". ועל אני עושה, בהזכירי כאן רק חמישה מהם. חמי' שת האחרים — איתן מינץ ויעקוב קליינפלד, מחללי מסע 1953; קלמן שלבסקי ומנחם בודייד מחללי מסע 1957; ודרור לוי, חלל המסע האחרון — לא היו שנים, ורק מ' חוסר מקום אין אני מביאה קטעים ממה שנכתב אודותם.

אולם מכל זאת, דבר אחד ברור: הולכי פטרה הכירו כל שעל אדמה ברחץ זו; נוי פים היו להם אחיר לנשימה; והליכה, הלי' בה, והליכה — שיא מאחיהם.
... חולות לוחטים? מה מריץ אותם שם אל מעבר לגבול?

למפיקי הסרט פתרונים! אה, כן! כמובן! הם דואגים לצייד את חברות ההרפתקאים, גיבורי הסרט, במניעים שונים ומגוונים: ישנו שם הארכיאולוג, אמנם, ויש לשקר שאצלו קיים יצר הליכה מדעי, אולם אותו ארכיאולוג עצמו, כשהוא נושא על-ידיו ה' גיבורה, שבאה לגייסו למסע: "שמעת פעם על המגילות הגנוזות?" עונה: "הממ... משהו" ובריוק משים שהוא שמע על ה' מגילות הגנוזות. "הממ... משהו" — הא' מסתכן ויוצא למסע אל פטרה (סליחה — יסירה, בסרט).

וישנו קיבוציניק אחד. וישנו סתם נער חביב, שאינו יודע בעצם למה היא הולך. אבל בעיקר, ישנו בעלי-באר, איש עולם-תחתון. הוא הילך אל פטרה כדי לגנוב(?) את המגילות הגנוזות, להבריח אותן ולמי' כור אותן. יש לו מניע יפה נוסף: הוא רוצה לזכות בחסדי גופה של דינה, ודינה, מי היא דינה? דינה היא הטיפוס הקלאסי של נערה ישראלית, היוצאת למסע-סכנות אל מעבר לגבול: רקדנית-באר...

"חלום של חמש שנים"

ה מסע המתקייבבעים אל סטרה של חולות לוחטים מתארגן חיש מהר,



מרים מונדרר